

РЕШЕНИЕ

№ 10165

гр. София, 24.03.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 56 състав,
в публично заседание на 12.02.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Мария Ситнилка

при участието на секретаря Макрина Христова и при участието на прокурора Тони Петрова, като разгледа дело номер **12062** по описа за **2018** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по чл. 226 във връзка с чл. 203 и сл. от АПК във връзка с чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/.

Делото е образувано след отмяна на решение № 7974/20.12.2017 г., постановено по адм. дело № 204/2016 г. по описа на АССГ и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на съда със задължителни указания с решение № 13888/13.11.2018 г., постановено по адм. дело № 2912/2018 г. по описа на ВАС.

Първоначалното производство е образувано по исковата молба на „БУЛСАТ“ ООД - в несъстоятелност срещу Агенцията за ядрено регулиране (АЯР) и Националния център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ). Предявени са субективно съединени иски с правно основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ (правното основание и родовата подсъдност са разрешени с определение № 1/07.01.2016 г., постановено по гр.д. № А-36/2015 г. по описа на ВКС) с искане за осъждане на всеки един от ответниците да заплатят на ищеца обезщетение за имуществени вреди от по 7 000 000 (седем милиона) лева (молба-уточнение от 03.09.2013г.). Периодът на исковите претенции, уточнен с исковата молба и последващи молби-уточнения, е от 16.06.2011 г. до датата на подаване на исковата молба - 29.04.2013 г.

С протоколно определение от 11.12.2019 г. въз основа на депозирана молба на 10.12.2019 г. от Р. М., в качеството му на синдик на „Булсат“ООД - в несъстоятелност, за оттегляне на иска, производството по делото е прекратено спрямо ответника Националния център по радиобиология и радиационна защита.

С писмена молба от 02.07.2019 г. и 16.10.2019 г. е конкретизирано, че имуществените вреди се изразяват с претърпяна загуба от пазарната стойност на предприятието като сгради, машини, съоръжения и оборудване в размер на пазарната стойност на същото, поради това че е престанало да бъде годно да се ползва поради облъчването му с радиация в размер на пазарната стойност на същото - 3 000 830 лв. и пропуснатата полза от дейността, изразяваща се в невъзможност дружеството да извършва търговската си дейност в сферата на хранително-вкусовата промишленост, прекратени договори за реализация на пресни плодове и зеленчуци и изцяло прекратена дейност - 10 999 170 лева.

С молба, депозирана от пълномощника на ищеца в съдебно заседание, на основание 214, ал. 1, изр. трето, предл. първо от ГПК, размерът на предявените искове е увеличен както следва:

1. искът за нереализирана печалба /пропуснатата полза/ предявен за 10 999 170 лева да се счита за предявен за сумата от 39 702 431.97 лева, т.е. със сумата от 28 703 261.97 лева
2. искът за претърпяна загуба от пазарната стойност на предприятието, като сгради, машини, съоръжения и оборудване, предявен за 3 000 830 лв. да се счита за предявен за сумата 5 304 258 лева, т.е. със сумата 2 303 428 лева.

От фактическа страна исковите претенции се основават на твърдения, изложени от ищеца в първоначалната искова молба и последващите молби-уточнения, за незаконосъобразни действия и бездействие на длъжностни лица от състава на ответника АЯР по осъществяване на контрол върху Гама-облъчвателната уредба /Г./, находяща се [населено място], собственост на „Гитава“ООД, нейното лицензиране и дейност. Конкретно се посочва, че на 14.06.2011г., в [населено място], е възникнала ядрена авария в Гама-облъчвателната уредба, находяща се [населено място], собственост на „Гитава“ООД, при която пет лица от персонала на „ГИТАВА“ ООД са преоблъчени при изваждане на високоактивен елемент (метален прът с дължина 1 м. и диаметър 25 мм., съдържащ 5 източника кобалт-60 със сумарна активност 137 TBq) от защитния контейнер на гама-облъчвателната уредба с цел извършване на дозареждане. Фактът на аварията е укрит от АЯР в продължение на 3 дни, а след това е представен като инцидент с цел прикриване на това престъпление. Благодарение на намесата на Международната агенция за атомна енергия /М./ и направените допълнителни изследвания от проф. П. Г. е установен мащаба и степента на събитията. „ГИТАВА“ ООД е лицензирано от АЯР за работа с източници на йонизиращи лъчения с цел облъчване на промишлена продукция за постигане на микробна деконтаминация. По твърдения на ищеца лицензирането е извършено на базата на документи, без да е извършена проверка на място. Исковата молба и последващите молби-уточнение се посочват конкретни нарушения на изискванията на Наредбата за условията и реда за определяне на зони с особен статут около ядрени съоръжения и обекти с източници на йонизиращи лъчения, приета с ПМС №187/28.07.2004 г. Конкретно се сочи, че на основание чл. 4, ал. 6 от Наредбата, съответствието на външната граница на радиационнозащитната зона около ядрени съоръжения с критериите и изискванията по наредбата се преценява от председателя на АЯР в рамките на производството по одобряване на техническия проект на ядреното съоръжение. В случая, такава преценка не е направена от АЯР по отношение на „Гитава“ООД или ако е направена, тя е толкова неправилна, че е допуснато облъчване на територия, на която се намират предприятия на хранително-вкусовата

промишленост. Изтъкнато е и допуснато от председателя на АЯР нарушение при съгласуването на специализирания подробен устройствен план по чл. 6, ал. 3, ал. 6 и ал. 7 от Наредбата. Посочено е и, че председателят на АЯР не упражнил правомощията си по чл. 98, ал. 2 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ) да осъществява превантивен, текущ и последващ контрол на ядрената безопасност, физическата защита и радиационната защита при използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и по управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво.

Правният интерес от предявяване на исковете е обоснован с факта, че към момента на инцидента „Булсат“ЕООД е собственик на консервна фабрика в [населено място], находяща се в непосредствена близост до Гама-облъчвателната уредба, собственост на „ГИТАВА“ ООД. С оповестяване на аварията договорите с клиентите на консервната фабрика за реализация на пресни плодове и зеленчуци са прекратени, а собствениците на „Булсат“ЕООД не смеели да ходят там. В резултат на това ищцовото дружество претърпяло финансови загуби, които по размер надхвърлят многократно цената на иска, която е определена в минимален размер, съгласно разпоредбите на В. конвенция.

Претендира се уважаване на исковите претенции и присъждане на разноски, съобразно приложен списък по чл. 80 от ГПК.

В съдено заседание исквата молба се поддържа от адв. Т.. В депозирана по делото писмена защита от страна на пълномощника на ищеца са изложени съображения, че на основание чл. 224 от АПК, указанията по тълкуването и прилагане на закона, дадени с решение № 13888/13.11.2018 г., постановено по адм. д. № 2912/2018 г. по описана ВАС са задължителни при повторното разглеждане на делото. В тази връзка посочва, че въпросите относно съставомерността и наличието на основателна претенция не могат да бъдат пререшаван при новото разглеждане на делото. Изтъква, че Върховният административен съд е приел, че са налице всички елементи от фактическия състав на деликтната отговорност по ЗОДОВ. В тази насока намира, че назначените по делото единична и тройна съдебно-технически експертизи, свързани с радиацията, не следва да бъдат ценени, независимо от тяхното съдържание, тъй като излизат извън обхвата на задължителните указания на Върховния административен съд. Намира исковете за доказани по основание и размер, като при присъждане на обезщетение съдът следва да кредитира заключението от тройната съдебно - икономическа експертиза, изготвено от вещите лица Г. Д., В. П. и А. Б. и особеното мнение по някои от въпросите на вещото лице В. П., както и съдебно-оценителската експертиза, изготвена от вещото лице П. В. П. по отношение пазарната стойност на недвижимия имот - фабрика, състояща се от земя и сгради. Моли съда да постанови решение, с което да осъди ответника да заплати на ищеца сумата 28 894 440 лева, представляваща обезщетение за претърпяна имуществена вреда - пропусната полза за увеличаване на имуществото от търговска дейност за периода 11.06.2011 г. - 29.04.2013 г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от предявяване на иска до окончателното изплащане, както и сумата 5 304 258 лева, представляваща обезщетение за претърпяна имуществена вреда - претърпяна загуба от пазарната стойност на производственото предприятие на ищеца като сгради, сградни инсталации и подобрения, ведно със законната лихва върху главницата считано от предявяване на иска до окончателното плащане. Претендира се и присъждане на разноски, които пред настоящата инстанция са в размер на внесените

възнаграждения за вещи лица и адвокатско възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 от ЗА.

Ответникът - Агенцията за ядрено регулиране, чрез пълномощника си адв. О., в съдебно заседание и в депозирана по делото писмена защита оспорва предявените искове по основание и размер. Излага подробни съображения за липсата на незаконосъобразен акт на председателя на Агенцията, отменен по съответния ред, респ. липсата на незаконосъобразни действия/бездействие на председателя и на длъжностни лица от АЯР при осъществяване на административна дейност по контрол върху използването от „Гитава“ООД на източник на йонизиращо лъчение. Посочва, че всички приети по делото заключения от съдебно-технически експертизи са непротиворечиви, че инцидентът на 14.06.2011 г. е резултат на човешка грешка и по същността си представлява радиационен инцидент, а не ядрена авария. Доказателствата по делото не сочат увреждане на предприятието на ищеца в [населено място] - нито на площадката, нито на сградите, оборудването и стоките, още по - малко пък тяхното унищожаване, което е достатъчно основание за отхвърляне на предявените искове. Оспорват се заключенията от приетите по делото съдебно-икономически експертизи, като неточни и неверни, спрямо наличните по делото писмени доказателства. Претендира се отхвърляне на исковите претенции и присъждане на разноски за трите инстанции, съобразно списък по чл. 80 от ГПК.

Представителят на Софийска градска прокуратура дава заключение за основателност и доказаност на исковите претенции, с оглед наличните по делото доказателства и указанията на Върховния административен съд и моли за тяхното уважаване, така като са предявени.

Настоящият съдебен състав, като обсъди доводите на страните и прецени събраните по делото доказателства, приема за установено следното от фактическа страна:

Г. уредба (Г.) в [населено място] е въведена в експлоатация през 1980 г., заредена с 49 източника кобалт-60 (⁶⁰Co) със сумарна стойност 426 ТВq. Същата е собственост на Селскостопанската академия и е използвана за облъчване на храни, селскостопанска продукция и експерименти. В периода 1997-2005 г. Г. не е използвана по предназначение, като радиоактивните източници са съхранявани в съоръжението. През 2005 г. източниците са бракувани, а Г. става собственост на „Гитава“ООД.

Въз основа на приложените по делото с молба от 16.07.2019 г. от пълномощника на ответника писмени доказателства се установява, че по отношение на „Гитава“ ООД от Агенцията за ядрено регулиране е издадена Лицензия серия И-80255/17.03.2008 г. (валидна до 17.03.2013 г.) за използване на източници на йонизиращи лъчения за стопански цели. Визираната лицензия е издадена въз основание заявление вх. № 93-07-104/27.11.2007 г., ведно с приложени към него документи по опис, удостоверяващи техническата годност на съоръженията и професионалната квалификация и правоспособност на наетия персонал. Въз основа на заповед № РД-22-531/04.12.2007 г. на председателя на АЯР комисия в състав: представители на АЯР, РИОКОЗ - П. и РПУ [населено място] е извършила проверка на фактическото състояние на обект: „Г. „К.“ [населено място], ул. Х. Б. и е дала заключение, че същият може да бъде въведен в експлоатация след отстраняване на забележките на Комисията, които се състоят в следното: да е налична инструкция за радиационна защита и средствата за радиационен контрол да минат метрологична проверка по Закона за измерванията. Така дадените указания са изпълнени, видно от приетите по делото Инструкция за радиационна защита на обект Г. „К.“, [населено място],

утвърдена от управителя на „Гитава“ ООД и протокол за метрологичен контрол №113, №114 и №115 от 12.10.2007 г., както и протокол за измерване № 19/08.02.2008 г. на Г. „К.“, находяща се в [населено място]. По делото са приложени протоколи за извършване на проверки на Г. от АЯР на 25.06.2009 г. и на 11.06.2010 г.

Във връзка с инцидента с Г. „К.“ лицензия серия И-80255, рег. № 02425, издадена на „Гитава“ ООД е била спряна до извършване на пълно обследване и отстраняване на причините, довели до възникване на инцидента.

На дружеството е издадено последващо Удостоверение № 02/03.07.2013 г. с идентично съдържание, със срок на валидност до 09.05.2018 г. по делото. Лицензията на АЯР обхваща дейности по конфигурация на панорамния облъчвател с три линейни елементи, заредени с радиоактивни източници, които са разположени симетрично в 3 гнезда по окръжност. В други 3 гнезда са поставени “имитатори” - линейни метални елементи без радиоактивни източници в тях.

От заместник-министъра на здравеопазването на „Гитава“ ООД е издадено Удостоверение № 02/26.10.2010 г., на основание чл. 22б, ал. 5 от Закона за храните (л. 233 по адм.д. № 4428/2013 г.) за извършване на дейност „Облъчване на храни с източник на йонизиращо лъчение ^{60}Co в стационарна промишлена гама-облъчвателна уредба „К.“ на адрес ул. “Х. Б. - продължение“, [населено място], област П. със срок на валидност 17.03.2013г. Впоследствие е издадено и Удостоверение № 02/03.07.2013г. с идентично съдържание, със срок на валидност до 09.05.2018 г. (л. 234 по адм.д. № 4428/2013г.). По делото е прието като доказателство и анкетна карта за инспекция на радиационни съоръжения, облъчващи храни издадена от Министерство на здравеопазването, в която са посочени процедури за валидизиране на дозата на технологичния процес, при боравене с Г. „К.“ на фирма „Гитава“ ООД.

Видно от публикация на интернет страницата на АЯР (www.bnra.bg, л. 18 и сл. от адм.д. № 4428/2013 г. на АССГ), на 14.06.2011 г. в [населено място] пет лица от персонала на фирма „Гитава“ ООД са преоблъчени при извеждане на високоактивен елемент (метален прът с дължина 1 м. и диаметър 25 мм., съдържащ 5 източника кобалт-60 (^{60}Co) със сумарна активност 137 TBq). Посочено е, че от инцидента няма последствия за населението и околната среда. На 14.06.2011 г. работниците са започнали планираните операции в нарушение на Програмата за осигуряване на качеството, като не е изготвен план за работа, вкл. не са определени съответните отговорници и изпълнители. Използвана е схема за местоположението на сборките в технологичния защитен контейнер, изготвена през 2008 г., при първоначалното зареждане на Г. с ^{60}Co . Схемата се е оказала сгрешена и персонала, който пристъпва към разместване на сборките, е подведен относно конкретното местоположение на елементите. Първоначалното заблуждение води до поредица от грешки и неправилни действия от страна на персонала. При инцидента не е осъществен контрол на мощността на дозата в залата, въпреки че в обекта е имало подходяща за целта радиометрична и дозиметрична апаратура. Лицензиантът не е уведомил АЯР за планираните опасни работи и не е поискал разрешение за промяна на конфигурациите на сборките, съгласно условията на лицензията. Предварителната оценка на събитието по международната скала И., на базата на първоначалните данни, е „Ниво 3 -сериозен инцидент“.

За инцидента АЯР е уведомена на 16.06.2011 г.

С писмо изх. № РД - 02 - 07 - 61/16.06.2011 г. директорът на Националния център за радиобиология и радиационна защита е информирал главния държавен здравен

инспектор за настъпилата авария в [населено място] в облъчвателя на фирма „Гитава“ ООД. За случая е уведомен и аварийния център на АЯР.

С писмо от 25.07.2011 г. председателят на АЯР е поискал от директора на НЦРРЗ, във връзка с чл. 7, ал. 1 и ал. 2, и чл. 23 от Наредба № 29 от 16.05.2005 г. за здравни норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения, да представи експертни заключения за медицинска пригодност за работа на служителите на „Гитава“ ООД.

Видно от удостоверение за медицински преглед №1478 от 12.07.2011 г. и №1479 от 12.07.2011 г. Ц. С. и Г. Р. са непригодни за работа в среда на йонизиращи лъчения по т.12 от Списъка на медицинските противопоказания за работа в среда на йонизиращи лъчения (ДВ бр. 78 от 30.09.2005 г., Приложения №3 към член 10). Поради това със заповед № ИУ -09-02 /24.01.2012 г. на директора на Национален център по радиобиология и радиационна защита е отнето удостоверението за правоспособност на Г. Р., а със заповед № ИУ-09-01/24.01.2012 г. на директора на Национален център по радиобиология и радиационна защита съответно е отнето удостоверението за правоспособност на Ц. С.. С Удостоверение за проведен медицински преглед №1480 от 12.07.2011 г. на завеждащ секция при НЦРРЗ е посочено, че В. С. работещ в „Гитава“ ООД също е непригодно за работа в среда на йонизиращи лъчения.

На 17.06.2011 г. от председателя на АЯР е отправено искане до ЦИАС на М. за помощ по силата на Конвенцията за помощ в случай на ядрена авария или радиационна аварийна обстановка във връзка с прекомерно облъчване на работници, възникнало на 14.06.2011 г. в Г. с радиоактивни източници с ^{60}Co в [населено място]. Видът на искането съдействие е за медицинска помощ за по-нататъшно медицинско проследяване.

Видно от предварителния доклад от 21.06.2011 г., изготвен от проф. П. Г. – ръководител на отдела за радиологична защита, I. /Институт за радиационна защита и ядрена безопасност/, водещ експерт по въпросите на медицинското осигуряване при радиационни аварии към ЕК и С. и медицински експерт и М. Б., д.м., ръководител на Лаборатория по радиопатология и експериментални терапии, I., и двамата – консултанти на М. (л. 307 и сл. по адм.д. № 4428/2013г.), в т. 8 „Заключение и препоръки“ е посочено, че се касае за тежка радиационна авария, довела до облъчването на петима пострадали, която е станала на 14.06.2011 г. в индустриална Г., управлявана от „ГИТАВА“ ООД. Посочено е, че дружеството стерилизира медицинско и козметично оборудване посредством облъчване с ^{60}Co . Аварията е открита много бързо, като пострадалите съобщават, че са били изложени на облъчване в продължение на 5-10 минути.

По делото е приета Окончателна оценка по И. на инцидента с Г. „К.“, собственост на „Гитава“ ООД, публикувана на интернет страницата на

АЯР на 09.11.2011 г. Според същата (на л. 276 от делото) времето, през което персоналът е бил подложен на облъчване, е 25 - 30 мин. Посочено е в доклада, че въз основа на факта, че едно лице е получило доза от 5,63 Gy /над 50 % вероятен летателен изход) събитието е оценено на „ниво 4 - Авария с локални последствия”, което е окончателната оценка.

С писмо изх. № 93-12-9/19.08.2011 г. АЯР е отговорила на изпратеното от управителя на „Булсат“ООД запитване вх. № 93-13-9/27.07.2011 г.

По делото е приет като доказателство нотариален акт за покупко-продажба на недвижим имот № 193, том XIII, рег.№ 9954, дело № 2268/2006г., по силата на който Б. Й. Т. продава на „Булсат“ ООД следния недвижим имот: УПИ VIII - отреден за производствени и складови дейности, от кв. 96 по регулационния план на [населено място] от 1996 г. с площ от 25,015 кв.м., находящ се в [населено място], ведно с построените в описания имот сгради: двуетажна масивна стоманобетонна сграда със застроена площ от 770 кв.м. с височина на сградата 6 м., както и масивни жилищни сгради, масивни жилища, навес, подробно описани в нотариалния акт.

Приет като доказателство по делото е и оценителски доклад за обект УПИ VIII-за производствени и складови дейности с площ от 25 016 кв.м и построените в него сгради, находящ се в [населено място], Област П. (л. 332 и сл. от дело 204/2018), възложен от синдика на ищцовото дружество във връзка с производството по несъстоятелност, видно от който пазарната стойност на имота и построените в него сгради е 1 989 000 лева или 1 016 960 евро.

На стр. 70 и сл. от адм. дело № 4428/2013 г. е приложен договор между „ДЖИ БИ ТИ АКУСТИК“ЕООД, представлявано от С. Т. и ЗАО „Т.“, представлявано от В. Г. (на руски и английски език), но парадни непредставяне на приложение № 1 към договора не може да се установи естеството на товара, предмет на продажба от страна на първото дружество. По делото не са налице доказателства изпълнението на този договор да е започнало.

На 01.02.2011 г. е сключен тристранен договор за сътрудничество и съвместна дейност (л. 53 и сл. по адм.д. № 4428/2013г.) между „ДЖИ БИ ТИ АКСУТИК“ ЕООД, в качеството на възложител, „БУЛСАТ“ ООД, в качеството на изпълнител и Т. Х. К., в качеството на производител, по силата на който договор страните декларират намерението си за сътрудничество и съвместна дейност в областта на хранително-вкусовата промишленост и специално преработка на пресни плодове и зеленчуци по изискванията за прясно-охладена продукция за износ и продажба в супермаркети в ЕС, Руската федерация и България. По силата на

договора, Т. Х. К., в качеството ѝ на производител предоставя собствено цялостно хладилно оборудване и линия за охлаждане и сортиране на пресни плодове и зеленчуци поставено в цех на изпълнителя „Б.“ с опис. „Джи Би Ти Акустик“ ЕООД в качеството му на възложител се задължава да продава на стоката. От своя страна, по силата на договора „Булсат“ ООД се е задължил да предостави собственото си предприятие за охлаждане на пресни плодове и зеленчуци на адрес [населено място] [улица], представляващо складова база от 25016 кв.м., за целия срок на договора, с точна дефиниция на задълженията описани в анекс № 2 към този договор. Също така на основание чл. 4.1 от договора, „Булсат“ ООД като изпълнител е длъжен да предостави всички разрешителни за осъществяване на производствената дейност за срока на договора, да осигури производствен персонал, по чл. 4.2. да предостави техническа поддръжка на обекта, както и по чл. 4.3. се задължава да предостави регулярни доставки на суровини за производството по план графика на възложителя, подробно описани в анекс №2. Видно от чл. 8 от договора на „Булсат“ ООД се полага чиста печалба в размер на 60% от цялата печалба след облагане.

С анекс № 2 от 01.02.2011 г. изпълнителят се задължава по чл. 3 да прехвърли собствеността и предаде на възложителя стоката, описана в анекс № 1 по спецификация към анекс № 1. Възложителят е длъжен в този случай да заплати цената на стоката и да я приеме. По анекс № 1 - чл. 2 страните приемат план – график и продукти за осъществяване на договора за сътрудничество и анекс към него. В чл. 2.1. от анекс №1 страните са се договорили за количеството на продуктите, които ще се складираат по месеци за срока на договора.

По чл. 1 от анекс № 3 „Булсат“ ООД, като изпълнител трябва да достави стока, която да съответства по количество, качество и описание на предвиденото в Спецификация №1 към анекс №1.

За изясняване на делото от фактическа страна са изслушани и приети следните експертни заключения:

В хода на производството по адм. дело № 204/2016 г. по описа на Административен съд София-град са изслушани и приети заключения на основна и допълнителна съдебно-техническа експертиза, изготвени от вещото лице П. Н. Т. (квалифициран експерт по радиационна защита, с издадено Удостоверение серия КЕ, рег.№ 01381 от 14.04.2014 г.). От заключенията и обясненията на вещото лице, дадени в съдебно заседание се установява, че при инцидента на 14.06.2011г. в Г. „К.“, при опит за дозареждане на инсталацията с радиоактивни източници е изваден погрешно активен елемент вместо нерадиоактивен имитатор, който е

престоял в помещението между 5 и 10 минути по различни оценки. След установяване на грешката активният елемент е прибран обратно в контейнера. Същият е бил зареден с радиоактивни източници, произведени от радиоизотоп Co-60 (кобалт-60), тип Г. 9-3 в периода 1994-2000г. Съгласно техническите данни от каталога на продукцията, ползван като изходен източник на данни от вещото лице, активното вещество е поставено в двойна капсула от корозионно устойчива стомана, херметизирана с аргонови заварки, които отговарят на класификацията на М. „закрит радиоактивен източник“, UN 3332.

Радиоактивните източници са монтирани в облъчвателен елемент общо 5 бр. като активността им към датата на инцидента е определена в доклада от мисията на М. на 3710 Ci съответно 137 TBq. В описанието на инцидента няма данни за никакви механични или други въздействия върху работния елемент, нарушаващи условията за работа и съхранение и предполагащи разхерметизация на капсулите. Липсата на данни за разхерметизиране на закрития радиоактивен източник обуславя извода, че не е възможно радиоактивно замърсяване на помещението или територията извън него. Въз основа на направените изчисления при отчитане на суперпозицията от 5 бр. точкови линейни източници с обща активност 3710 Ci, поставена в помещение от бетон с дебелина на стените 40 см и плътност на бетона 2,35 тона на куб.м, вещото лице посочва, че на около 200м от източника лъчението става сравнимо с естествения радиационен фон.

По отношение последствията върху населението и околната среда вещото лице сочи, че те се оценяват по получените дози /ефективна доза за население и погълната доза за околна среда/ и тяхното разпределение в пространството за времето на облъчване. При продължителност на облъчването 10 минути и дозови полета, както в предходната част, не съществува риск за населението, тъй като в непосредствена близост от сградата на облъчвателната установка /5м от радиоактивния източник/ ефективната доза за лица от населението в резултат на инцидента е 3300 μSv при допустима стойност 1000 μSv (микросиверт) годишно, т.е. нормата за лица от населението е надвишена. За по-голямо разстояние вещото лице сочи, че ефективната доза е под 1000 μSv . Според експерта последствия за лица от населението могат да се очакват, ако такива лица са престояли през цялото време на инцидента в близост до установката - на 10-15 м от нея, но те ще бъдат неотличими на общия фон на заболяемостта и смъртността на населението тъй като ще се реализират във времеви интервал до 20 - 30 години.

Погълнатата доза за обекти от околната среда в близост до сградата при

същите условия е около 4000 μGy като уточнява, че за облъчване на околната среда няма норми, а стойностите се сравняват с естествения радиационен фон, като за една година погълнатата доза от фотонната компонента на естествения радиационен фон е 1300 μGy , т.е. допълнителната доза е около 3 годишни дози в района, непосредствено граничещ със стените на помещението на аварията. За по-големи разстояния годишната доза е по-ниска от предизвикваната от естествения радиационен фон, а такива дози не предизвикват последствия за околната среда, чиито елементи са значително по-малко чувствителни от човешкия организъм.

Вещото лице е категорично, че в случая става въпрос за радиационна авария със сериозни последици за присъствалите в помещението, като причината за нея е технологична грешка при боравене с радиоактивните вещества (изваждане от защитния контейнер на активен елемент вместо имитатор). Категорично е заключението му, че в случая не става въпрос за ядрена авария, тъй като в обекта няма дялящ се материал /изотопи на урана, тория или трансуранови елементи/. Именно поради това процесната установка не е ядрена инсталация, а показателите ѝ съответстват на радиационна инсталация (в нея не е складиран ядрен материал).

Пояснява, че ядрената авария е авария, възникнала в резултат на реакция на делене. Ядрената авария винаги е придружена с радиационна. За разлика от ядрената авария, радиационната авария е такава, свързана с облъчване на нещо или някого, но не в резултат на ядрена реакция, а в резултат на радиоактивност, т.е. тя винаги е причинена от радиоактивни източници, в които ядрени реакции не се осъществяват. Поради това сериозно облъчване са получили хората в помещението. Ако в рамките на 5 м около помещението са се намирали хора, то те са получили дози от порядъка на 3300 μSv , което би довело до вероятност от фатален рак от 1,7 на 10 000 души. По отношение на околната среда няма да има никакви последици за почвата, растенията и животните, както и за водите.

В настоящото съдебно производство е прието заключение от съдебно-техническа експертиза, изготвено от инж. Физик А. А. А., въз основа на което се установяват следните релевантни факти:

Г. „К.“ е стационарна промишлена уредба от шахтов тип, вкопана в земята, с панорамен облъчвател. Продукцията се облъчва с 11 броя касети. Посредством асансьорна система, касетите с облъчваната продукция се спускат в облъчвателна камера. Източниците са монтирани вертикално в три линейни елемента (метални цилиндри с дължина 1.05 м. и диаметър 25 мм.), поставени в биологична защита (уранов контейнер,

етон). Във всеки елемент са вградени 5 малки източника, съдържащи изотопа Кобалт-60 (^{60}Co), разположени на 11 см. един от друг.

На 14.06.2011 г. при подготовка за дозареждане на стационарната Г. „К.“ в [населено място] с нови източници е допусната човешка грешка, при която вместо „имитатор“ от защитения контейнер е изваден линеен елемент, зареден с 5 бр. източници ^{60}Co с обща активност $137\text{TBq (T.)} = 3710\text{ Ci (K.) (TBq (T.) и Ci (K.- единици за активност на източника). В}$ резултат на манипулацията с погрешно извадения високоактивен линеен елемент, пет лица са облъчени в продължение на около 5-10 мин. (най-консервативно -20+30 мин.), преди той да бъде прибран обратно в защитния контейнер.

При инцидента с Г. в [населено място] е налице само външно облъчване от гама-лъчението на ^{60}Co . Б. -лъчението от източника се поглъща от обвивката му. Никъде в материалите по делото няма посочване за разхерметизиране на източници (няма утечки на ^{60}Co през капсулите и линейния източник). Поради това не е възможно и няма получаване на радиоактивно замърсяване на обектите, както в сградата, заемана от „Гитава“ООД, така и по и в сградите, помещенията и оборудването на „Булсат“ООД в [населено място]. Това се доказва от направените измервания непосредствено след инцидента на 14.06.2011 г., както и след него от контролния орган: РЗИ - П., дирекция „Обществено здраве“, отдел „Радиационен контрол“, посочени в протоколи от контрола на радиационните параметри на работната среда № 191/16.06.2011 г., № 359/15.09.2011 г., № 216/18.04.2012 г., № 519/04.09.2012 г. и № 512/26.01.2016 г.

Във фабриката за преработка на плодове, зеленчуци и гъби в [населено място], [улица] са били разположени машини и оборудване като система за охлаждане и пакетиране на пресни плодове и зеленчуци, линия за бързо консервиране, линия за бутилиране и др. В сградите на „Булсат“ООД не работи персонал, определен като такъв по смисъла на Наредбата за радиационна защита. Няма нормативно определени допустими стойности за радиоактивно замърсяване на машини и оборудване. Тъй като не е налице разрушаване на целостта на капсулите с радиоактивните източници ^{60}Co , няма и последващо радиоактивно замърсяване. Функционирането на машините и оборудването по предназначение не е нарушено, како и не може да има прекъсване на работния процес в обекта поради замърсяване с радионуклеиди, тъй като такова няма. Няма нормативно определени допустими стойности за погълнатата доза от гама-лъчение за сгради и съоръжения, които могат да доведат да техни изменения или повреди и до нарушаване на

функционирането на електрическото и механичното технологично оборудване.

Стойностите на погълнатата доза от гама-лъчение на сградите и технологично оборудване на „Булсат“ООД в [населено място] по време на инцидента, станал на 14.06.2011 г., са под 235 mGy за сградите и под 80 mGy за оборудването. Тези стойности по никакъв начин не могат да се отразят на състоянието (качеството) на сградите и оборудването.

Хипотетично е прието, че в случай, че в сградата на „Булсат“ООД са се съхранявали плодове (череша и грозде), без да се отчита поглъщането на „радиацията“ в стените, то тези плодове са погълнали същата доза от 158 mGy. Като се сравни тази стойност със средните стойности на технологичното облъчване на плодовете с Г. - от 1 до 4 Gy, то погълнатата доза е от 6 до 25 хиляди пъти по-малка. След като стандартните стойности на облъчване с Г. (1 до 4 Gy) не влошават качеството и не се стига до увреждане на тези плодове и погиването на тази продукция, а дори целенасочено се облъчват за подобряването му, то погълнатата доза от 158 mGy не може да промени качеството и състоянието на плодовете. Безвредната доза при целево облъчване е стотици пъти по-голяма от тази, получена от съхраняваните в склдовите помещения на „Булсат“ООД по време на инцидента, станал на 14.06.2011 г.

В съдебно заседание ВЛ А. е пояснило, че по нормативите на Международната агенция за атомна енергия и приетата класификация за аварии инцидента на 14.06.2011 г. не е ядрена авария. Този инцидент е със закрит радиоактивен източник и няма радиоактивно замърсяване.

По делото е прието и заключение от съдебно-техническа експертиза, изготвено от проф. ДФЗ Д. С. П., в което е посочено, че при огледа на място е установено, че северната фасадна стена, на която е бил подпрян източникът по време на инцидента е тухлен зид с дебелина 25 см., двустранно измазан с варо - циментова мазилка. От схемата на инцидента, съгласно приложената към материалите по делото I. Assistance M. to B. F. an I. R. S. A. става ясно, че по време на инцидента, източникът се е намирал непосредствено до ръба на стената на външна плъзгаща се метална врата, което не изключва възможността част от лъчението да е преминавало през металната врата. На същата стена от двете страни на вратата има прозорци, чиито долен ръб е на височина 105 см. Тъй като цялата височина на източника е 105 см., а източниците са разположени в долната му половина, може да се изключи възможността част от лъчението да е преминавало през прозореца. Стената от южната страна на сградата включва стоманобетонни панели и дублиращ се тухлен зид.

При огледа ВЛ е установило, че панелите не са плътно прилягащи, а между много от тях има луфтове от по няколко сантиметра, което компрометира екраниращото действие на стената по отношение на гама-лъчението. Въз основа на това ВЛ А. е заключило, че за лица, пребивавали по време на инцидента на територията на предприятието на ищеца (УПИИ III-производствени и складови дейности) не се надхвърля максимално допустимата норма от 1 mSv за лица от населението за една година. По време на инцидента интензивността на облъчването (мощност на ефективната доза) на цялата територия и във всички сгради на предприятието на ищеца многократно е надвишавала интензивността на външното облъчване от естествения радиационен фонд. За лица, които през цялото време на инцидента са били срещу северната фасада на сградата на Г. на „Гитава“ООД, на разстояния по-малки от 80-115 м. се надхвърля максимално допустимата норма от 1 mSv за лица от населението за една година. На разстояния по-малки от 18-30 м. се надхвърля и границата от 20 mSv годишно за професионално облъчване на лица, работещи в сфера на йонизиращи лъчения.

По делото е прието и заключение от тройна съдебно-техническа експертиза, изготвено от доц.д-р Н. Т. Д., доц. К. И. и М. Д. И., въз основа на което се установява следното:

Г. „К.“ е установка от конвейерен тип и се състои от облъчвателен блок, камера и конвейер, с който се предвижва облъчвателната продукция. Облъчвателният блок представлява оловен контейнер с гнезда за разполагане на сборните облъчвателни единици. Във всяка облъчвателна единица се зареждат 5 броя радиоактивни източници от радиоизотоп кобалт - 60 (^{60}Co). Облъчвателните единици са стоманени тръби, в които се разполагат един върху друг източниците. Радиоактивните източници представляват цилиндри с размери ϕ 23 x 133 мм. Радиоизотопът ^{60}Co е поставен в две корозоустойчиви, заверени капсули от неръждаема стомана. В неработно положение облъчвателните единици са прибрани в оловния блок, който служи за радиационна защита. В работно положение се спускат в облъчвателната камера, която е под кота 0 и се извършва облъчването на продукцията. Г. „К.“ е била заредена с 12 броя източници ^{60}Co със сумарна активност 421 ТВq към 14.06.2011 г. При инцидента погрешно е извадена една от заредените облъчвателни единици с 5 броя източника с обща активност към 14.06.2011 г. от 137 ТВq, а не отделен източник. Пряк достъп до радиационните източници не е осъществен. Радиоактивно замърсяване може да се получи при работа с открити източници, които мога да се разлеят или разпрашат. При наличие на неутронно лъчение, материалите

и съоръженията могат да бъдат активирани и при това да се получи радиоактивно замърсяване с образуваните радиоизотопи. При разпада на радиоизотопът ^{60}Co не се излъчва неутронно лъчение, а ниско енергетично електронно лъчение, което се поглъща в стените на източника и високо енергетично гама лъчение с енергии 1.33 MeV и 1.17 MeV, което само йонизира облъчваното вещество, така че вторично радиоактивно активиране и от там замърсяване е невъзможно. Всички измервания след инцидента, проведени от РЗИ-П., оформени в последователни протоколи от контрола на радиационните параметри на работната среда с № 191/16.06.2011 г., № 359/15.09.2011 г., № 216/18.04.2012 г., № 519/04.09.2012 г. и № 512/26.01.2016 г. показват, че няма радиоактивно замърсяване на територията на предприятието на „Булсат“ ООД и всички стойности са под границата на мощността на доза за професионално облъчвани лица 10 mSv/h. Въз основа на документите по делото вещите лица са заключили, че сградите, помещенията и оборудването на „Булсат“ ООД в [населено място] не са били радиационно замърсени вследствие на инцидента станал на 14.06.2011 г., с техногенен радионуклеид ^{60}Co , тъй като в облъчвателя на „Гитава“ ООД се използват закрити източници на йонизиращи лъчения, в които радиоизотопният елемент ^{60}Co е трайно капсулован. Стойностите на погълната доза от гама-лъчение не се оценят и не се нормират за сгради и оборудване, тъй като облъчването с гама лъчение не води до повреда на сградите и до нарушаване на функционирането на електрическото и механично технологично оборудване. Сградите, помещенията и оборудването на „Булсат“ ООД в [населено място] вследствие повишените стойности на радиационния гама-фон по време на инцидента, станал на 14.06.2011 г. не са били увредени. По време на инцидента не са повишени стойностите на радиационния гама-фон в съседните сгради. Погълнатата доза, която са получили плодовете при инцидента не надвишава нормално облъчване от радиационния фон. Тази погълната доза не би довела до влошаване на качеството, до увреждане на тези плодове и погиването на тази продукция. В обобщение на изложеното ВЛ са заключили, че инцидентът с Г. „К.“ на „Гитава“ ООД може да се окачества като резултат от човешка грешка, с ограничено действие в рамките на територията на самата фирма, без влияние и последици за съседните сгради, околната среда и най-вече за хората, без пряко засегнатите специалисти на „Гитава“ ООД.

По делото е прието и заключение от съдебно - техническа експертиза, изготвено от инж. С. И. И., в която е посочено, че сградата, в която се помещава Г. на „Гитава“ ООД (имот с идентификатор

51980.122.541.1) е със стоманобетонова сглобяема конструкция. Съгласно материалите по делото се предполага наличие на стоманобетонова камера под нивото на терена в помещение „О.“. Помещението „О.“, в което е станал радиационния инцидент, обхваща едно цяло междуосие на сградата. В посока север или УПИ III - производствени и складови дейности стените на помещението представляват тухлен зид с дебелина 25.00 см., двустранно измазани с варо-циментна мазилка. Стената е с отвори за врати и прозорци. Дограмата е алуминиева с дебелина на двойния стъклопакет 24 мм. Вратите са стоманени, изработени от един или два листа стомана и ъглови стоманени профили. В посока юг - освен посочените фасадни стоманобетонни панели с дебелина на плочата 4.00 до 6.00 см. и ребра с височина 20.00 см. е изпълнен дублиращ тухлен зид откъм помещението с дебелина 25.00 см. Общата дебелина на стената е около 50.00 см. Няма отвори за врати и прозорци. В посоки изток и запад помещението граничи с останалите помещения на установката. Не може да се установи с точност, но се предполага, че стените са изпълнени по същия начин. Видни са отвори за врати. ВЛ е определило и разстоянието от помещението, в което е станал радиационния инцидент до всяка от сградата на предприятието на ищеца и до най-близката и най-далечната точка от границите на УПИ III-за производствени и складови дейности.

По делото е прието и заключение от съдебно-оценителна експертиза изготвена от ВЛ инж. П. В. П., в което е дадено описание на фабриката в [населено място], собственост на „Булсат“ООД. Съгласно същото фабриката се състои от 4 корпуса:

Корпус 1 е централната сграда, която представлява хале с височина 8 м. и застроена площ 2 400 кв.м. Състои се от производствен цех и производствен корпус. Стените са тухлени, а подът е шлайфан бетон.

Корпус 2 е консервен цех с площ 1200 кв.м. и височина 4-6 м. Подът е шлайфан бетон и гранитогрес. Корпусът разполага със собствени канализация и водоизточник. Частично е затворен с хладилни панели и алуминиева дограма.

Корпус 3 е двуетажна сграда с площ от 80 кв.м. на етаж.

Корпус 4 е с площ 900 кв.м. Към момента на огледа на част от прозорците са поставени алуминиеви дограми със стъклопакет, подът е гранитогрес. Разполага със собствен водоизточник и трасе за пара с капацитет 20 т. на час, както и разпределително-паров цилиндър. Административна двуетажна сграда с площ 60 кв.м. - офис помещение и 60 кв.м. столова с алуминиева дограма и под от гранитогрес.

Под два от корпусите има 2 винарски изби с обща площ 1300 кв.м. снабдени с въздуховоди, поддържаща постоянна температура от 8

градуса.

От южната страна има товарна рампа с площ 450 кв.м., подът е шлайфан бетон и има изградена метална конструкция, къто рампата е готова за затваряне. Разполага със собствена електро и ВиК инсталация.

Масива сграда с площ 200 кв.м., която е обособена работилница и офис помещения.

Масивна сграда – складово помещение с височина 8 м. и площ 120 кв.м.

Масива триетажна сграда в строеж с площ 300 кв.м. на етаж.

Едноетажна малка постройка за охрана с алуминиева дограма.

2 броя рампи с площ 100 кв.м. и изградени метални конструкции.

Трактор ЮМЗ.

Самоходна сонда.

Изградена промишлена канализация с капацитет 5 куб. м. на секунда.

Във фабриката е била монтирана Линията за бързо консервиране – пастьоризация на плодове и зеленчуци, произведена от „Н.“, Германия, която се състои от: калибратор по размер на суровината, въртяща се маса за подаване на празни буркани, машина за измиване на буркани, високопроизводителна пълначна машина, вибратор, пълначна маса, транспортно съоръжение за бурканите, лента за обратно връщане на нестандартните продукти и елеватор, лента за отделяне на нестандартни буркани, постоянно действащ пастьоризатор от проходен тип, парен котел „М.“-Италия със резервоар за омекотяване, въздушен компресор „А.“ - Германия, затварачна машина за консерви тип „О.“.

Въз основа на тези описания вещото лице е дало предложение за пазарната стойност на сградите, сградните инсталации, площадкови инсталации и подобрения - 5 304 258 лв., земя - 915 586 лв. или общо 6 219 844 лв.

По адм. дело № 204/2016 г. е прието заключение на основна и допълнителна съдебно-счетоводна експертиза, изготвено от вещото лице С. С. Н.. От заключенията на вещото лице и обясненията, дадени от него в съдебно заседание се установява, че съгласно публичните източници на НСИ и ДКСБТ за средната пазарна цена „на едро“ на килограм череши и килограм десертно грозде в периода от 01.05.2011г. до 31.12.2011г. е следната:

Средната пазарна цена на производител на селскостопанска продукция през второто тримесечие на процесния период е била 1501,58 лева за тон череши, за трето тримесечие - 985,36 лева, а за 2011г. – 1343,52 лева за тон. Съответно общата стойност на цената на 1000 тона череши през второ тримесечие е била 1 501 580 лева, през трето тримесечие – 985 360 лева, а за 2011г. – 1 343 580 лева.

Съгласно представените данни от ДКСБТ за процесния период средната цена на едро за череши е била 2,48 лева за килограм или за 1 000 тона стойността е 2 480 000 лева.

За десертно грозде по данни на НСИ цената на един тон през трето тримесечие от процесния период е била 524 лева, за четвърто тримесечие - 390,50 лева, а за 2011г. - 422,54 лева. Съответно стойността на 2000 тона би била в размер на 1 048 000 лева за трето тримесечие, 781 000 лева за четвърто тримесечие и за 2011г. - 845 080 лева.

За същия период съгласно данните, предоставени от ДКСБТ средната цена на грозде на едро за 1 кг е 1,41 лева или общата стойност на 2000 тона е 2 820 000 лева.

Средната пазарна цена на щайги вид „5 кг с плик“ вещото лице посочва, че не може да бъде определена поради липсата на конкретизация.

Всички изчисления вещото лице изрично сочи в с.з. на 18.05.2017г., че са хипотетично направени, тъй като не са му представени доказателства от ищеца за произведени или договорени такива количества грозде и череши. Поради липса на информация за какъв клас грозде и череши става въпрос, вещото лице е използвало статистически данни за усреднени цени.

В изпълнение на указанията на Върховния административен съд, дадени с решение № 13888/13.11.2018 г., постановено по адм. дело № 2912/2018 г. по описа на ВАС, в настоящото производство е изслушано заключение от съдебно-икономическа експертиза, изготвено от инж. М. Е. Б.. ВЛ е извършило оглед на 14.05.2022 г. на завода/предприятието в [населено място], [улица], където е била линията за охлаждане, сортиране и опаковане на пресни плодове, зеленчуци и гъби, която е преместена в [населено място], [улица].

Нереализираната счетоводна печалба от продукцията за периода 2011-2017 г. на база приходи и разходи за закупуване, обработка и реализация на пресни плодове по договор за реализация на пресни плодове и зеленчуци с „Т.“, Русия от 23.04.2010 г. е 41 068 016 € при нереализиран приход от 84 975 000€. Същата е разпределена по години както следва: 2011 г- 3 497 176 €, 2012 г. - 5 553 080 €, 2013 г. - 6 581 600 €, 2014 г. - 6 504 800 €, 2015 г. - 6 459 760 €, 2016 г. - 6 340 160 € и 2017 г. - 6 131 440 €.

В съдебно заседание ВЛ е пояснило, че описаната в заключението производствена линия за охлаждане е тази, която е видяла при огледа на цеха в [населено място]. Описанието е направено и въз основа на документи, които се намират по делото. За преместването на машините ВЛ е узнало от С. Т. и брат му. На стр. 9, т. 4 от заключението е посочила, че ГДД по ЗКПО за 2009 г., 2010 г. и 2011 г. са унищожени, поради което

и не е ползвала данни от тях. Данните, които са посочени в заключението (стр. 10-12) ги е взела от С. Т.. Описаната на стр. 12, втори абзац от заключението информация е взета от показани й документи. Посочената на стр. 13 заявка № 23/15.04.2011 г. е приложена към тристранния договор. По данни на С. Т., в заключението е записала, че към момента на инцидента дружеството е закупило 200 т. череши, които после са бракувани. Посочените в т. 2.4 на стр. 13 от заключението най-ниски цени за вносни продукти в Руската федерация са взети като данни от документи, намиращи се по делото. Описаните на стр. 15, т. 2.5 от заключението прогнозни разходи за суровини са съобразени с необходимото количество продукти. Данните за работната заплата са взети от справка на НСИ. Разходите за материали, посочени на стр. 17, 18 и 19 от заключението са изчислени, след като е установила капацитета на машините, а от там и разходите за опаковки. Сравнени са разходите за опаковки на няколко завода и е формирана средна цена. На стр. 21 от заключението в посочените разходи за електроенергия е включена и такса за достъп до електроразпределителната мрежа. Посоченият на стр. 23, таблица 2.8 производствен капацитет представлява някъде около 30-40 % от капацитета на машините, които са били налични.

По делото е прието и заключение от тройна съдебно - икономическа експертиза, изготвено от ВЛ Г. И. Д., В. Г. П. и А. Т. Б., подписано с особено мнение от ВЛ В. Г. П. и с депозирано особено мнение на ВЛ Г. Д. към особеното мнение на ВЛ В. П..

В основното заключение е посочено, че в ГДД на „Булсат“ ООД за 2007 г. е посочена загуба в размер на 114 506 лв. В раздела за преобразуване на счетоводната печалба/загуба чрез платени глоби и неустойки и амортизации, печалбата /загубата е преобразувана за данъчни цели в размер на 127 190.08 лв. В счетоводния баланс на „Булсат“ ООД за 2011 г. е показана натрупана загуба в размер на 4 339 000.00 лв. Показана е и печалба за 2011 г. в размер на 3 000 лв., която не е достатъчна да покрие загубата, но е показател, че предприятието е станало печелившо. Тъй като от тези документи не могат да се извлекат данни за оформяне на размер на печалбата, са използвани данни за пазарната стойност на печалбата в този бранш от документите на фирми с подобна дейност, като експертиза е ползвала показателят процент печалба на единица актив. Активите на „Булсат“ ООД, отразени в баланса на дружеството за 2007 г. са в размер на 2 711 000.00 лв. С тях предприятието би могло да реализира средна пазарна цена на печалбата за една година в размер на 527 806. 67 лв. Въз основа на конкретни изчисления експертизата е дала заключение за средната пазарна стойност на активите на оценяваното

предприятие - 10 694 750.00 лв. Стойността на намиращите се в склада череша и грозде са изчислени по доставни изкупни цени за количества както следва: 1 000 т. череша и 2 000 т. грозде. Въз основа на тях е посочено, че размерът на загубата от нереализираната продукция в размер според калкулацията е 3 430 000 лв. Размерът на щетата на неизплатената договорена цена е 10 070 000 лв. Или общо вредите са в размер 24 194 750 лв.

В особеното се мнение ВЛ В. П. изразява несъгласие с начина, по който са извършени изчисленията в основаното заключение. Според нея на база активите и отчетените финансови резултати от сравнимите предприятия, нереализираната възможна печалба на „Булсат“ООД е около 339 000 лв./год. Загубите от нереализирания договор с Т. се формира от направените разходи за продукцията и неполучената сума по договора, както следва: разходи за продукция: 3 430 000 лв., неполучени приходи от договора - 10 070 000 лв. или общо: 13 500 000 лв. Активи по балансова стойност (при липса на оценка) - 2 711 000 лв. Или всичко - 16 211 000 лв. В съдебно заседание ВЛ Д. е пояснила, че закупената продукция по изкупни цени е установена на три милиона. Тази стойност е отнета от договорената цена в договора, който е сключен между руската фирма и българските представители по договора. Посочила е, че данните за четирите фирми, които образуват статистически ред с предмет на дейност, подобен на „Булсат“ООД са взети от ГФО на Агенцията по вписванията. Данните за „Булсат“ООД са взети от ГФО за 2007 г., тъй като данните в ГФО за 2011 г. са за половин година (дружеството е работило до инцидента). Стойността и количеството на намиращите се в склада на предприятието череша и грозде са взети от предходна експертиза, където са посочени данни за налични количества плодове, които са били на склад при възникване на аварията.

Заклучението от тройната СИЕ е оспорено от пълномощника на ответника, като е приложил като доказателства и са приети: счетоводния баланс на „Булсат“ ООД за 2011 г., отчет за паричните потоци по прекия метод за 2011 г., отчет за собствен капитал за 2011 г. и справка за дълготрайните активи към 31.12.2011 г.

За изясняване на делото от фактическа страна в хода на производството по адм. дело № 204/2016 г. са разпитани свидетелите М. Д. И. (специалност - атомна физика и трудов стаж 44 години като физик в места, свързани с радиационна обработка на храни и други материални и контрол на радиационни технологии, в момента завеждащ лаборатория в НЦРРЗ) и И. Я. П. (лекар със специалност радиационна хигиена, работил в лаборатория по радиационни изследвания, в момента на работа в

НЦРРЗ).

В показанията си свидетеля М. И. посочва, че към момента на инцидента е била завеждащ лаборатория „Облъчени храни“. Запозната е с устройството на Г. на „Гитава“ ООД по повод работата си, която включва посещение на такива инсталации. В тази връзка дава следното описание на Г.: същата представлява промишлен облъчвател на две нива, на долното ниво се извършва облъчването на продукцията, на горното ниво е зала за склад и операторна зала. Източниците са в контейнер, който се спуска в облъчвателната камера под нулевото ниво. Облъчвателят е съставен от няколко облъчвателни единици. Те са сборни единици от няколко кобалтови източници. Кобалтовите източници са цилиндри с ^{60}Co , тройно капсулован и поставен в облъчвателна единица. Съхранението се извършва в контейнер от олово. Тройното капсуловане е със специална заварка. Целта е да няма разпрашаване на източника в околната среда. Облъчвателната уредба се използва за облъчване на различни материали и изделия - радиационна обработка на храни, стерилизация на медицински изделия за еднократна употреба, медикаменти и др. Прието е обработката на храните да се осъществява до 10 000 грея. Това е висока доза, служеща за унищожаване на микроорганизми и инсекти. Колкото по-ниско е развит организъмът, толкова повече радиация е необходима за унищожаването му. Фатална за човека е доза до 10 рея. Над 3 рея става опасно за здравето на човека. Източникът в облъчвателната уредба, собственост на „ГИТАВА“ ООД не може да предизвика облъчване вътре и вън. Няма регистриран случай да се разруши обвивката на източник, да излезе извън сборната единица и да напусне помещението.

Въз основа на дългогодишния си опит свидетелят М. И. определя инцидента като човешка грешка на хора, които дълги години работят такава работа, но не и техническа грешка. Работещите с Г. объркват сборните единици и вместо извадят празен, вадят зареден източник. Грешката е установена за не повече от 15 минути. В момента, когато е прибран източникът, облъчването е преустановено. Обвивките на самите източници не са нарушени. Последиците са основно за хората, които са работили с Г. по време на инцидента. Няма радиоактивно замърсяване. Ако е имало такова замърсяване, то е щяло да бъде регистрирано при направените изследвания впоследствие, тъй като кобалтът има голям период на разпад. От инцидента не е възникнала заплахата за населението и околната среда, тъй като няма радиоактивно замърсяване.

В показанията си свидетелят И. П. посочва, че НЦРБРЗ има задължение съобразно случилото се да изследва здравния статус на пострадалите. В

конкретния случай компетентна да осъществява контрол е РЗИ П..

В настоящото производство за изслушани показанията на свидетеля С. Б. Т., който посочва, че е съдружник в дружеството с 50% собственост на капитала. Към момента на инцидента е управител на дружеството (от деветдесет и някоя до 2016 г.). Занимавал се е с организационна и техническа работа. Дружеството е собственик на консервна фабрика в [населено място]. Към момента на инцидента фабриката е изцяло обновена. Тя представлява консервна фабрика с няколко цеха, с голяма открита площадка и напълно ремонтирани халета. Дружеството е вложило много средства за ремонт на тези цехове с цел получаване на одобрение от международни партньори. Цеховете са ремонтирани с нови дограми, камери. Оборудването е италианско и немско. Основната дейност се осъществявала в голям производствен цех - 2300 кв.м. В него е имало инсталирани няколко хладилни камери и поточна линия за охлаждане и пакетиране на пресни плодове. До него се намира цех за консервиране на плодове и зеленчуци - оборудван от немска фирма. Има и цех за бутилиране на вино и алкохолни напитки. Има един голям корпус за склад за материали. Под цялата фабрика има изба за вино, оборудвана с дървени бъчви за отлежаване на вино. Има 15 000 кв.м. открита складова площадка, 8 приемни рампи за продукцията, приемна рампа за продукцията за преработка и приемна рампа за плодове и зеленчуци. Фабриката има 16 собствени водоизточника и два собствени трафопоста. Капацитетът на отделните цехове е различен. На цеховете за пресни плодове е от 5000 до 8000-10 000 килограма на час приготвена и опакована продукция, в зависимост от продукта. Към юни 2011 г. фабриката е извършвала дейност, като е била приготвена за експорта продукция за супермаркети в Русия. Бяха закупени около 200 000 кг. череши, които бяха селектирани и оставени за съхранение в камерите. Предприятието е било подготвено сериозно за сезона за експорт на плодове и зеленчуци минимум около 1000 т. череши, 5 000 т. грозде, 300-400 т. праскови и 600-700 т. сливи. След възникване на проблема се получили контестации и продукцията е бракувана. Оборудването от цеха в [населено място] е преместено в новото предприятие в [населено място]. Въз основа на така установеното от фактическа страна, настоящият съдебен състав обосновава следните правни изводи:

Законът за отговорността на държавата и общините за вреди създава задължение за държавата и общините да отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. Разпоредбата на чл. 1, ал. от 2

ЗОДОВ препраща към АПК за реда, по който се разглеждат исковете по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ, а съгласно чл. 203, ал. 1 от АПК исковете за обезщетение за вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, се разглеждат по реда на Дял III, Глава единадесета от АПК.

Въпросът относно правното основание и подсъдността на исковете е разрешен с определение № 1/07.01.2016 г., постановено по гр.д. № А-36/2015 г. по описа на Върховния касационен съд от Петчленен смесен състав на съдии от Върховния административен и Върховния касационен съд.

Исковата молба е ПРОЦЕСУАЛНО ДОПУСТИМА, като в тази насока е и определение №15056/12.12.2014 г., постановено по адм. дело № 15052/2014 г. по описа на Върховния административен съд.

Същата е подадена от легитимирано за това лице с правен интерес, като защитата по чл. 257 от АПК е безсрочна.

Спазена е разпоредбата на чл. 205 от АПК, съгласно която искът се предявява срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чийто незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинени вредите. В случая исковата претенция се основава на незаконосъобразно бездействие на служители в АЯР, поради което пасивно процесуално легитимирана да отговаря по предявените искове с правно основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ е АЯР, която съгласно чл. 8, ал. 2 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия е юридическо лице.

В конкретния случай ищецът е сезирал съда с претенция, основана на твърдения за незаконосъобразни бездействия и действие на длъжностни лица на АЯР, а съобразно разпоредбата на чл. 204, ал. 4 от АПК, регламентираща предпоставките за допустимост на производството, незаконосъобразността на действието или бездействието се установява от съда, пред който е предявен искът за обезщетението.

Разгледана по същество исковата молба е НЕОСНОВАТЕЛНА по следните съображения:

В предварителен порядък, с оглед по нататъшното изложение в мотивната част на настоящото съдебно решение, следва да се отбележи неоснователността на доводите на пълномощника на ищеца за задължителност на правните изводи, изложени в мотивите на решение № 13888/13.11.2018 г., постановено по адм. дело № 2912/2018 по описа на Върховния административен съд, поради което и събирането на доказателства за тяхното опровергаване е незаконосъобразно. Събраните

в настоящото съдебно производство доказателства не целят опровергаване на фактическите установявания на касационната инстанция, а целят изясняване на делото от фактическа страна до степен позволяваща да се обоснове извод за наличието или липсата на предпоставките на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ по отношение на отговорността на АЯР. В тази връзка следва да се има предвид, че Върховният административен съд многократно се е произнасял, че отменителното решение на касационната инстанция е задължително за съда, на който делото е изпратено за повторно разглеждане само относно тълкуването и прилагането на закона, но не и относно преценката на доказателствата по арт. от 224 от АПК (в този смисъл решение №11434/27.09.2018 г., постановено по адм. дело № 1593/2018 г. на ВАС и др.).

С оглед на изложеното настоящият съдебен състав намира, че дължи произнасяне по исковите претенции на „Булсат“ООД насочени в против АЯР в пълен обем с оглед предпоставките на хипотезата на нормата на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ.

В чл. 4 от ЗОДОВ е уреден материално правния режим на отговорността с препращане за неуредените въпроси към граждански закони (§ 1 от ЗР на ЗОДОВ). В този смисъл искът по глава XI от АПК се основава на фактическия състав на непозволеното увреждане и за да възникне право на обезщетение в хипотезата на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ, е необходимо кумулативното наличие на следните предпоставки:

1. незаконосъобразен акт /отменен по съответния ред, включително нищожен или оттеглен - чл. 204, ал. 3 от АПК/, или незаконосъобразно действие и/или бездействие на орган или длъжностно лице, при или по повод на административна дейност /което се установява от съда, пред които е предявен искът за обезщетение – чл. 204, ал. 4 от АПК/;
2. вредоносен резултат, реално настъпили за ищеца вреди /имуществени ли неимуществени/;

3. причинна връзка между незаконосъобразния акт, действие и бездействие и настъпилия вредоносен резултат.

Съгласно чл. 4 от ЗОДОВ, Държавата дължи обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо дали са причинени виновно от длъжностното лице. В този смисъл, тъй като отговорността на държавата се характеризира като обективна, безвиновна, вината не е елемент от фактическия състав на отговорността.

В конкретния случай се претендира, че настъпването на вредите е последица от незаконосъобразни действия и бездействие на длъжностни лица от състава на ответника по осъществяване на контрол върху

Гама-облъчвателната уредба /Г./, находяща се [населено място], собственост на „Гитава“ООД, нейното лицензиране и дейност, предвид което и с оглед разпоредбата на чл. 204, ал. 4 от АПК във връзка с чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ, на първо място съдът следва да установи дали ли е такива действия, респ. дали ли е бездействие, които да са незаконосъобразни, и едва след това - дали ли е причинно следствена връзка между него и настъпилите за ищеца вреди.

Един акт, респ. действие или бездействие са незаконни, когато противоречат на закона или на друг нормативен акт или когато не са предвидени в него, т. е. при липса на законово основание. Член 203 от АПК и чл. 1 от ЗОДОВ употребяват термините "действия" и "бездействия", за които легално определение няма в цитираните закони. Под "действие" следва да се разбира всяко такова, извършено от държавен орган или длъжностно лице, което не е юридически акт, а тяхна физическа изява, но не произволна, а в изпълнение или съответно неизпълнение на определена нормативна разпоредба. За незаконосъобразно действие на администрацията следва да се приеме това фактическо действие, за което или няма законова база, основа за извършването му или ако има такава, то е извършено в противоречие с нея. Под административна дейност следва да се разбира такова действие, бездействие или акт, които имат властнически характер и са насочени към възникване на административно отношение между административен орган и гражданин.

Отговорността не се презюмира от закона, затова в тежест на ищеца е да установи наличието на кумулативно изискуемите се предпоставки за отговорността по чл. 1 от ЗОДОВ. При липсата на който и да било елемент от фактическия състав не може да се реализира отговорността по чл. 1 от ЗОДОВ.

Твърдените незаконосъобразни действия в настоящия случай са индивидуализирани в исковата молба, като действия по осъществяване на контрол върху Гама-облъчвателната уредба /Г./, находяща се [населено място], собственост на „Гитава“ООД, нейното лицензиране и дейност и действия по укриване на аварията в продължение на три дни.

Дейността по използване от физически или юридически лица на ядрената енергия и източниците на йонизиращи лъчения е регламентирана в чл.14 и сл. от Закона за безопасно използване на ядрената енергия /ЗБИЯЕ/ и съгласно посочените разпоредби е подчинена на разрешителен и/или лицензионен режим.

Според чл. 15, ал. 3, т. 2 от ЗБИЯЕ лицензия за използване на източници на йонизиращи лъчения за стопански, медицински или научни цели или

за осъществяване на контролни функции /каквато е процесната/ се издава според ал. 1 на с.р. от председателя на Агенцията за ядрено регулиране. Според ал. 2 на чл. 15 от ЗБИЯЕ пък, лицензиите и разрешенията по този закон са индивидуални административни актове.

Анализът на визираната нормативна уредба налага извод, че действията извършени от длъжностни лица от АЯР по издаване на лицензия на „Гитава“ООД са такива осъществени в хода на административно производство по издаване на индивидуален административен акт (лицензия) и като такива подлежат на контрол за законосъобразност в производството по неговото оспорване. В този смисъл, действията, извършени в производството по издаване на Лицензия серия И-80255/17.03.2008 г. (валидна до 17.03.2013 г.) за използване на източници на йонизиращи лъчения за стопански цели на „Гитава“ООД са процесуални действия в хода на едно административно производство, което автоматично ги изключва от категорията фактически действия по см. на чл. 250, ал. 1 от АПК.

По делото не са наведени доводи, а и не са представени доказателства Лицензия серия И-80255/17.03.2008 г. (валидна до 17.03.2013 г.) за използване на източници на йонизиращи лъчения за стопански цели на „Гитава“ООД, като индивидуален административен акт (чл. 15, ал. 2 от ЗБИЯЕ) да е оспорена по съдебен ред и да е отменена, поради допуснати съществени процесуални нарушения при издаването ѝ.

Независимо от изложеното, за пълнота следва да се отбележи, че видно от доказателствата по делото, визираната лицензия е издадена въз основание заявление вх. № 93-07-104/27.11.2007 г., ведно с приложени към него документи по опис, удостоверяващи техническата годност на съоръженията и професионалната квалификация и правоспособност на наетия персонал. Въз основа на заповед № РД-22-531/04.12.2007 г. на председателя на АЯР комисия в състав: представители на АЯР, РИОКОЗ - П. и РПУ [населено място] е извършила проверка на фактическото състояние на обект: „Г. „К.“ [населено място], ул. Х. Б. и е дала заключение, че същият може да бъде въведен в експлоатация след отстраняване на забележките на Комисията, които се състоят в следното: да е налична инструкция за радиационна защита и средствата за радиационен контрол да минат метрологична проверка по Закона за измерванията. Така дадените указания са изпълнени, видно от приетите по делото Инструкция за радиационна защита на обект Г. „К.“, [населено място], утвърдена от управителя на „Гитава“ООД и протокол за метрологичен контрол №113, №114 и №115 от 12.10.2007 г., както и протокол за измерване № 19/08.02.2008 г. на Г. „К.“, находяща се в

[населено място]. Тези доказателства опровергават тезата на ответника, че председателя на АЯР не е упражнил превантивен контрол при издаване на лицензия №И-80255, рег. № 02425 на „Гитава“ООД. Нормата на чл. 60 от ЗБИЯЕ не изисква като условия за издаване на лицензията предварително наличие на радиационнозащитна зона и на наблюдавана зона по чл. 104, ал. 2 от ЗБИЯЕ. С оглед на това, неоснователни са доводите на ищеца, че лицензията е издадена без да бъде извършена нарочна проверка и без да се предприети дължимите се по закон действия.

Несподелими са и формално наведените твърдения за незаконосъобразност на действията на служители на ответника по осъществяване на контрол на дейността на Г.. Действията по контрол отново не попадат в хипотезата на фактически действия от една страна, а от друга страна по делото са налице доказателства (констативни протоколи) за извършени проверки от служители на АЯР.

Не на последно място, неоснователни са и твърденията за незаконосъобразни действия от страна на ответника при оповестяване на аварията. Видно от доказателствата по делото, за инцидента АЯР е уведомена на 16.06.2011 г., като след това е предприела действия по уведомяване, посредством публикуване на съобщение на своята интернет страница и кореспонденция със съответните международни (искания до ЦИАС на М. за помощ) и национални държавни органи (НЦРРЗ, РИОКОЗ, МЗ).

Липсата на осъществени незаконосъобразни действия от длъжностни лица от състава на юридическото лице - ответник, осъществени при или по повод на административна дейност обосновават извод за неоснователност на исковата претенция в тази ѝ част.

Защитата срещу неоснователните бездействия от страна на административен орган се уреждат в глава XV, раздел II на АПК. В хипотезата на чл. 257 от АПК административният орган не изпълнява свое задължение, произтичащо пряко от нормативен акт. Така уреденият правен способ се идентифицира с осъдителен иск, при предявяването на който оспорващия следва да обоснове наличие на задължение за извършване на определени действия от страна на административния орган, произтичащи пряко от нормативен акт, който следва да бъде конкретизиран от оспорващия/ищеца, като в негова тежест е и установяване на всички факти, от които произтича твърдяното задължение.

В хипотезата на чл. 257 от АПК на оспорване пред съда подлежи неизвършването на действия, които са вменени пряко като задължение за

административния орган в закон или подзаконов нормативен акт. Задължението като дължими фактически действие на конкретния административен орган следва да не са абстрактно, а конкретно регламентирани в Конституцията, законовите и подзаконовите нормативни актове, за да е възможно да се отграничи кога тяхното неизпълнение влече последиците на отговорността по чл. 1 от ЗОДОВ. В настоящия случай, ищецът конкретизира твърдяното бездействие от страна на служители на АЯР като

В тази връзка следва да се отбележи, че не всяко неизпълнение на задължение на административен орган представлява бездействие по смисъла на чл. 257, ал. 1 от АПК, а само неизвършването на фактически действия, при наличието на нормативно установено задължение за извършване на такива. В този смисъл сочените от ищеца действия, които е следвало да бъдат предприети от ответника, изразяващи се неупражнени контролни правомощия по чл. 98 от ЗБИЯЕ по същността си отново не съставляват фактически действия, а от там и тяхното неизвършване не може да бъде квалифицирано като бездействие по смисъла на чл. 257 от АПК.

Съгласно нормата на чл. 98 от ЗБИЯЕ председателят на АЯР осъществява контрол на ядрената безопасност, физическата защита и радиационната защита при използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и по управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво като извършва:

1. превантивен контрол, когато издава лицензии и разрешения за дейности по този закон и удостоверения за правоспособност;
2. текущ контрол по изпълнението на условията на издадените лицензии и разрешения за дейности по този закон и удостоверения за правоспособност;
3. последващ контрол върху изпълнението на препоръките или предписанията, дадени от контролните органи.

Подробно правомощията на председателя на АЯР във връзка с контрола по т. 2 и т. 3 на ал. 2 от чл. 98 от ЗБИЯЕ са разписани в разпоредбите на чл. 99 и чл. 100 от закона, като възникналият в Г. „К.“ инцидент не може да бъде обвързан с неизпълнение на задължение по нито една от посочените хипотези. В случая по делото не се установи да е отказан достъп до съоръжението за извършване на проверка за състоянието на ядрената безопасност, радиационната защита, физическата защита и техническото състояние на източника на йонизиращите лъчения, както и за изпълнение на условията на издадените лицензии и разрешения; да не е предоставена информация, данни, сведения, обяснения, включително

измервания и изпитвания за изясняване на техническото състояние и условията за експлоатация на обекта, включително за правоспособността на персонала, от съответните длъжностни лица на обекта, както и всяка друга информация, свързана с осигуряване на ядрената безопасност, физическата защита и радиационната защита. Не се установи да е констатирано нарушение при осъществяване на дейността. Всички изслушани и приети по делото заключение са категорични, че възникналият инцидент е в резултат на човешка грешка при боравене с радиоактивните вещества и нарушаване на технологичния алгоритъм – изваждане от защитния контейнер на активен елемент вместо имитатор. От друга страна никъде в посочените разпоредби не е предвидено задължение за председателя на АЯР или негови служители, да присъстват при извършване на подобна манипулация по съоръжението, с цел осъществяване на контрол. По делото са налице доказателства, че „Гитава“ООД, като лицензиант не е уведомил АЯР за планираните опасни работи и не е поискал разрешение за промяна на конфигурациите на сборките, съгласно условията на лицензията. В тежест на ищеца е било да установи ползващият го положителен факт, че АЯР е била уведомена за предстоящите действия по смяна на радиоактивните елементи на Г., но въпреки това не е предприела действия по осъществяване на контрол. По делото не са налице доказателства в тази насока.

Изложените от страна ищеца доводи за незаконосъобразно бездействие от страна на председателя на АЯР изразяващо се в неизпълнение на задължението му да издаде заповед за създаване на радиационна зона по чл. 105 от ЗБИЯЕ (отм. ДВ бр. 17/2020 г.) и по глава Втора от Наредбата за условията и реда за определяне на зони с особен статут около ядрените съоръжения и обекти с източници на йонизиращи лъчения отново не могат да обосноват извод за наличие на първата предпоставка на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ за ангажиране на отговорността на ръководената от него Агенция като юридическо лице. Това задължение, освен че по същността си представлява правно (издаване на заповед), а не фактическо действие не е и от компетентността на председателя на АЯР. Тази зона се създаване със заповед на министъра на регионалното развитие и благоустройството (чл. 105, ал. 1, т. 1 от ЗБИЯЕ).

Все с оглед изложеното относно характера на действията, които е следвало да бъдат извършени от страна на председателя на АЯР (правни действия, а не фактически) неоснователни се явяват и твърденията на ищеца за незаконосъобразно бездействие изразяващо се в необособяване на наблюдавана зона около обект с източник на йонизиращо лъчение. Съгласно чл. 7, ал. 1 от Наредбата в правомощията на председателя на

АЯР е създаването със заповед на наблюдаване зона около обект с източник на йонизиращо лъчение. В нея се извършва радиационен мониторинг на населението и околната среда, необходим за целите на радиационната защита. Действително, по делото не са налице доказателства да е издадена заповед от председателя на АЯР за създаване на наблюдавана зона около Г. на „Гитава“ ООД, но това не означава, че не е извършван нормативно дължимия се радиационен мониторинг. По делото са приети протоколи от 20.10.2009 г., 28.05.2009 и от 20.04.2010 г. на РИОКОЗ - П. (компетентен орган по чл. 62, ал. 2 от Наредба № 36/21.06.2009 г. за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол) за осъществен контрол и спазване на изискванията за радиационна защита на населението и околната среда.

Не на последно място, изслушаните и приети по делото заключения от съдебно-технически експертизи, свидетелските показания, както и писмените доказателства са категорични в оценката си, че осъществилия се на 16.06.2011 г. инцидент в Г. на „Гитава“ ООД се дължи на човешка технологична грешка при боравене с радиоактивните вещества (изваждане от защитния контейнер на активен елемент вместо имитатор), а не на техническа неизправност на самото съоръжение дължаща се на неосъществен контрол от страна компетентните държавни органи.

С оглед на изложеното, доколкото в тежест на ищеца е доказването на всеки елемент от фактическия състав на отговорността по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ, настоящият съдебен състав намира, че в случая ищецът не доказва наличието на незаконосъобразни фактически действия и незаконосъобразни фактическо бездействие на длъжностни лица в състава на ЮЛ-ответник, т.е. ищецът не доказва наличието на първия елемент от фактическия състав на отговорността по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. Следващата предпоставка за възникване на правото на обезщетение в хипотезата на чл. 1 от ЗОДОВ е наличието на вредоносен резултат, реално настъпили за ищеца вреди /имуществени или неимуществени/. В случая тази предпоставка не е налице. Исковите претенции на „Булсат“ ООД са насочени към обезщетяване на претърпените от търговеца имуществени вреди, индивидуализирани в първоначалната искова молба и в последващите молби-уточнения като: претърпяна загуба от пазарната стойност на предприятието, като сгради, машини, съоръжения и оборудване в размер на пазарната стойност на същото, поради това че е престанало да бъде годно да се ползва поради облъчването му с радиация в размер на пазарната стойност на същото и пропуснатата полза от дейността, изразяваща се в невъзможност дружеството да извършва търговската си дейност в сферата на

хранително-вкусовата промишленост, прекратени договори за реализация на пресни плодове и зеленчуци и изцяло прекратена дейност.

Претърпяната загуба е дефинирана от ищеца като пазарна стойност на предприятието, като сгради, машини, съоръжения и оборудване, поради това че е престанало да бъде годно да се ползва поради облъчването му с радиация.

В хода на настоящото съдебно производство не се събраха доказателства, които да потвърдят твърденията за облъчване на предприятието на „Булсат“ООД, находяща се в [населено място] с радиация, а от там и непригодността му за по-нататъшна експлоатация като фабрика в областта на хранително-вкусовата промишленост.

Според легалната дефиниция, дадена в § 1, т.50 ДР ЗБИЯЕ, "Ядрена авария" е аварията, свързана с изхвърляне на радиоактивни вещества в околната среда или с потенциално опасно облъчване на персонала или населението, предизвикана от нарушаване на контрола и управлението на верижна реакция на делене, образуване на критична маса, нарушаване отвеждането на топлина от облъчен ядрен материал или повреждане на ядрен материал, включително ядрено гориво.

Както в хода на производството по адм. дело № 204/2016 г., така и в настоящото съдебно производство са приети заключения от съдебно-технически експертизи (основни, допълнителни и тройна), изготвени от специалисти в областта на атомната физика и радиацията, които са непротиворечиви в изводите си, че осъществилия се на 14.06.2011 г. инцидент в Г. на „Гитава“ООД по същността си не представлява ядрена авария, а радиационна авария, тъй като в обекта няма дялящ се материал /изотопи на урана, тория или трансуранови елементи/. Именно поради това процесната установка не е ядрена инсталация, а показателите ѝ съответстват на радиационна инсталация (в нея не е складиран ядрен материал). За разлика от ядрената авария, радиационната авария е такава, свързана с облъчване на нещо или някого, но не в резултат на ядрена реакция, а в резултат на радиоактивност, т.е. тя винаги е причинена от радиоактивни източници, в които ядрени реакции не се осъществяват. Поради това сериозно облъчване са получили само хората в помещението, но не и околната среда и предприятието на ищеца. По делото се установи, че процесната установка Г., функционира посредством източници на йонизиращо лъчение /облъчватели/, в нея не се осъществява верижна реакция на делене, само при наличие, на която би могло да се говори за изхвърляне на радиоактивни вещества в околната среда или с потенциално опасно облъчване при неправилно извършена манипулация. Същата съответства на понятието "И. на йонизиращи

лъчения" или "източник", легална дефиниция, за което е дадена в § 1, т.15 ДР от ЗБИЯЕ и съгласно която това е апарат, радиоактивно вещество, уредба, изделие, инсталация или съоръжение, които имат способност да излъчват йонизиращи лъчения или да отделят радиоактивни вещества (с изключение на ядрените съоръжения). В този смисъл е и заключението на специалистите - външни консултанти проф. Г. и медицинския експерт д-р М. Б., в изготвения от тях предварителен доклад за инцидента, които в т.8 от този доклад потвърждават, че се касае за тежка радиационна авария, довела до облъчването на петима пострадали. Описанието на процесната инсталация „К.“, начинът ѝ на функциониране и сценария на инцидента, дадени в доклада, не се отличават от установеното посредством другите доказателства по делото. Изрично, освен това, следва да бъде подчертано, че този доклад е изготвен само и единствено във връзка със здравословното състояние на облъчените лица – служители на „ГИТАВА“ ООД, с оглед предприемане на най-ефективно лечение по отношение на тях. Механизмът на аварията е изследван дотолкова, доколкото е необходимо да се установи естеството му, реакцията на лицата и предприетите от тях действия, съответно да се прецени времето, през което лицата са били изложени на облъчване и последствията от него.

В заключенията от СТЕ е посочено, че при инцидента с Г. в [населено място] е налице само външно облъчване от гама-лъчението на ^{60}Co . Б.-лъчението от източника се поглъща от обвивката му. Никъде в материалите по делото няма посочване за разхерметизиране на източници (няма утечки на ^{60}Co през капсулите и линейния източник). Поради това не е възможно и няма получаване на радиоактивно замърсяване на обектите, както в сградата, заемана от „Гитава“ООД, така и по и в сградите, помещенията и оборудването на „Булсат“ООД в [населено място]. Това се доказва и от направените измервания непосредствено след инцидента на 14.06.2011 г., както и след него от контролния орган: РЗИ - П., дирекция „Обществено здраве“, отдел „Радиационен контрол“, посочени в протоколи от контрола на радиационните параметри на работната среда № 191/16.06.2011 г., № 359/15.09.2011 г., № 216/18.04.2012 г., № 519/04.09.2012 г. и № 512/26.01.2016 г.

В поясненията си вещите лица са категорични, че липсват нормативно определени допустими стойности за радиоактивно замърсяване на машини и оборудване. Тъй като не е налице разрушаване на целостта на капсулите с радиоактивните източници ^{60}Co , няма и последващо радиоактивно замърсяване. Функционирането на сградите, машините и оборудването по предназначение не е нарушено, както и не може да има

прекъсване на работния процес в обекта поради замърсяване с радионуклеиди, тъй като такава няма. Няма нормативно определени допустими стойности за погълнатата доза от гама-лъчение за сгради и съоръжения, които могат да доведат до техни изменения или повреди и до нарушаване на функционирането на електрическото и механичното технологично оборудване.

Липсата на облъчване на предприятието на „Булсат“ООД, находяща се в [населено място] обосновава извод за недоказаност на твърдението на ищеца, че същото е непригодно за по-нататъшна експлоатация като фабрика в областта на хранително-вкусовата промишленост, поради което и неговата пазарна стойност подлежи на обезвреда. В тази връзка следва да се отбележи и посоченото в заключението на ВЛ М. Б. и изявлението ѝ в съдебно заседание, че линията за охлаждане, сортиране и опаковане на пресни плодове, зеленчуци и гъби, находяща се в завода/предприятието собственост на „Булсат“ООД в [населено място], [улица] преместена в [населено място], [улица]. В тази насока са и свидетелските показания на С. Б. Т., в които заявява, че оборудването от [населено място] е преместено в цеха в [населено място].

В обобщение на изложеното, анализът на доказателствата по делото сочи, че никаква част от предприятието на ищеца в [населено място] - нито площадката (УПИ VIII, кв. 96, нито сградите в нея, нито оборудването и стоките, находящи се в тези сгради по време на инцидента на 14.06.2011 г. са били повредени, още по-малко пък унищожени, поради което и исковата претенция за възстановяване на тяхната пазарна стойност следва да бъде отхвърлена като неоснователна и недоказана. Още повече, че по делото не са налице каквито и да било доказателства, че по време на инцидента на 14.06.2011 г. в предприятието на ищеца са се съхранявали плодове и/или зеленчуци, готова за експорт продукция или опаковки. Твърдения за наличието на стоки и продукция се съдържат само в свидетелските показания на С. Т., но същите не могат да бъдат възприети безкритично, както с оглед неговата заинтересованост от изхода на делото, предвид факта, че същият е собственик на 50% от капитала на дружеството „Булсат“ООД, така и с оглед липсата на писмени доказателства (фактури, договори за доставка, товарителници и т.н.) за тяхната доставка и складиране в предприятието в [населено място].

Доказаната липса не само на радиационно облъчване, в каквато насока са твърденията на ищеца, а и липсата на каквото и да е било замърсяване на почвата, околната среда, сградите, съоръженията и продукцията (ако хопотетично се приеме, че така е била налична) в резултат на инцидента на 14.06.2011 г. на „Гитава“ООД налага извод за отсъствието на

претърпени от страна на ищеца неимуществени вреди под формата на пропуснати ползи изразяваща се в невъзможност дружеството да извършва търговската си дейност в сферата на хранително-вкусовата промишленост, прекратени договори за реализация на пресни плодове и зеленчуци и изцяло прекратена дейност.

Пропуснатите ползи като вид имуществени вреди, се изразяват в неосъществено (пропуснато) сигурно увеличаване на имуществото на увреденото лице, което не е настъпило, единствено по причина на незаконосъобразния акт/действие и/или бездействие.

За доказване на тези вреди по делото са приложени: договор между „ДЖИ БИ ТИ АКУСТИК“ ЕООД, представлявано от С. Т. и ЗАО „Т.“, представлявано от В. Г. (на руски и английски език) и тристранен договор от 01.02.2011 г. за сътрудничество и съвместна дейност (л. 53 и сл. по адм.д. № 4428/2013г.) между „ДЖИ БИ ТИ АКСУТИК“ ЕООД, в качеството на възложител, „БУЛСАТ“ ООД, в качеството на изпълнител и Т. Х. К., в качеството на производител, по силата на който договор страните декларират намерението си за сътрудничество и съвместна дейност в областта на хранително-вкусовата промишленост и специално преработка на пресни плодове и зеленчуци по изискванията за прясно-охладена продукция за износ и продажба в супермаркети в ЕС, Руската федерация и България. В чл. 2 от тристранното споразумение е предвидено сключването на отделни договори между страните за всеки конкретен случай, с които договори се уточняват конкретните задължения, срокове, плащания и други права и задължения. По делото не са представени такива договори, в които за всеки конкретен случай да са определени конкретните задължения на страните, срокове, плащания, договорени количества стоки и графици за доставка. Липсата на доказателства за фактическо изпълнение на това споразумение навежда на извод за недоказаност на исковата претенция в тази ѝ част. В тази връзка следва да се отбележи и липсата на протоколи или други документи, установяващи бракуването на стоки, находящи се в предприятието по време на аварията, в каквата насока са свидетелските показания на С. Т..

С писмена молба от 25.01.2019 г. пълномощникът на ответника е оспорил по съдържание и достоверност датите на всички представени от ищеца документи, вкл. търговските договори и тристранното споразумение. С разпореждане от 01.02.2019 г. съдът е указал на ищеца да заяви изрично дали ще се ползва от тези договори. Нито в молбата си от 14.02.2019 г., нито в първото по делото заседание на 29.05.2019 г., нито по-късно ищецът е заявил дали ще се ползва от договорите и не е представил

доказателства относно достоверността на датите, което поставя под съмнение подписването на тези договори пред датата на аварията.

Освен, че съществува съмнение относно достоверността на датата, то следва да се има предвид и, че „Булсат“ООД не е страна по договора от 23.04.2010г., сключен между „ДЖИ БИ ТИ АКСУТИК“ ЕООД, представлявано от С. Т. и ЗАО „Т.“, представлявано от В. Г., поради което и не би могло да търпи вреди от неизпълнението или прекратяването му.

В допълнение на изложеното следва да се посочи, че приетите по делото заключения от съдебно-икономически експертизи са изготвени на базата на средни пазарни цени за периода и хипотетично направени изчисления, респ. твърдения от страна представители на ищеца за наличието на стока в предприятието по време на аварията, а не въз основа на предоставени писмени доказателства за произведени или договорени съответни количества грозде и череши.

Според тълк. р. № 3/2012 г. по тълк. д. № 3/2012 г. и тълк. р. № 382023 г. по т. д. №3/2021 г. на ОСГК на ВКС при деликтната отговорност, каквато е отговорността по ЗОДОВ, на обезщетяване подлежат само реалните вреди, т.е. правото на обезщетение се поражда само за действително претърпените вреди, а не предполагаемите или хипотетичните, тъй като това би могло да доведе до неоснователно обогатяване. Възможността за увеличаване на имуществото на увреденото от деликта лице сама по себе си не е достатъчна, за да се приеме наличието на пропусната полза. Дали пропуснатата полза е щяла да бъде реализирана е въпрос за съществуване или несъществуване на обективни факти от действителността, които подлежат на доказване. Тъй като законът изисква реално настъпила вреда, за да възникне правото на обезщетение, предположението за наличието на пропусната полза трябва да се изгражда на доказана възможност за сигурно увеличаване на имуществено на увредено лице, като не може да почива на логическо допускане за закономерно настъпване на увеличението. В тази връзка, в хода на настоящото съдебно производство ищецът не доказва възможността за сигурно увеличаване на имуществото си от неизпълнение на договора за тристранно сътрудническо и договора между „Т.“-Русия и „Ди Би Ти Акустик“ ООД, поради което и в тази ѝ част исковата претенция следва да бъде отхвърлена като недоказана.

Доколкото в настоящото производство по реда на чл. 203, ал. 4 от АПК не се установи твърденията от ищеца незаконосъобразни действия/бездействие, респ. реално настъпване на имуществени вреди следва да се приеме, че не е налице и пряка причинно следствена връзка

между него и претендираните имуществени вреди.

По изложените съображения настоящият съдебен състав намира за неоснователни предявените от „Булсат“ООД искове с правно основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ.

При този изход на спора основателна е претенцията на ответника за присъждане на разноски съобразно приложен списък по чл. 80 от ГПК в размер на 161 812 лева, от които 3976 лева - депозити за възнаграждения на вещите лица и 157 836 лева - адвокатско възнаграждение, заплатено по договор за правна защитна и съдействие № 44-00-11/13.03.2019 г.

Предвид изложеното, на основание чл. 226 във връзка с чл. 203 и сл. от АПК във връзка с чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ Административен съд София-град, Второ отделение, 56-ти състав

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ предявените от „БУЛСАТ“ ООД (н.) субективно съединени искове срещу Агенцията за ядрено регулиране искове с правно основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ за присъждане на обезщетение за имуществени вреди.

ОСЪЖДА „БУЛСАТ“ ООД (н.), ЕИК 831007919 да заплати на Агенцията за ядрено регулиране разноски по делото в размер на 161 812 (сто шестдесет и една хиляди осемстотин и дванадесет) лева.

Решението подлежи на касационно обжалване пред Върховен административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: